

Lódź, dn. 08.10.2026 r.

dr hab. Dorota Stanisławska, prof. AM

Akademia Muzyczna im. G.K. Bacewiczów w Łodzi

90-716 Łódź, ul. Gdańska 32

Dziedzina: sztuki muzyczne

Dyscyplina: instrumentalistyka

RECENZJA

w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora Pani Joannie Filuś-Olenkiewicz

Recenzja sporządzona na zlecenie Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku; pismo RDA.510.I.101(3)2026 z dnia 25 czerwca 2026 r. otrzymane od Przewodniczącego Rady Dyscypliny Artystycznej Akademii Muzycznej im. Stanisława Moniuszki w Gdańsku, Pana prof. dr hab. Przemysława Stanisławskiego w związku z uchwałą w sprawie wyznaczenia mnie na recenzenta w w/w postępowaniu.

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska Pani Joanny Filuś- Olenkiewicz stworzona pod kierunkiem Promotora w osobie Pana dr hab. Krzysztofa Komendarka-Tymendorfa, prof. AM składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym oraz jego opisu, które to elementy stanowią integralną całość.

Dzieło artystyczne stanowi płyta CD "Sounds of Expression – The Music of Karol Borsuk",

wyd. Requiem Records, nr katalogowy OPUS 116 | 2025

Realizacja nagrań: Grzegorz Stec, Jacek Sokołowski

Daty nagrania: marzec 2024

Miejsce nagrania: Koszalin, Berlin

Data oficjalnego wydania: 10.06.2025

Wykonawcy:

Joanna Filuś-Olenkiewicz: altówka

Cornelia Gehlmann-Dinca: flet

Jacek Piotr Kujawski: dyrygent

Sylwia Fabiańczyk-Makuch: dyrygentka

Filharmonia Koszalińska im. Stanisława Moniuszki

Chór Politechniki Morskiej w Szczecinie

Program dzieła artystycznego:

1. Kolding (1:17)
 2. Odessa (2:40)
 3. Scherz I (1:16)
 4. Scherz II (2:13)
 5. Fantazja d-moll (1:59)
 6. Fantazja Piccola (6:03)
 7. Kazimierz (2:42)
 8. Wolke 7 (1:44)
 9. Erinnerung (1:51)
 10. April (2:15)
 11. Preludium a canzona (4:37)
 12. Mosaik (3:33)
 13. Pastorello (3:09)
 14. Goethe auf Tegel (1:38)
 15. Ave Maria (1:48)
 16. 3 Miniatury
 - 16.1. (0:54)
 - 16.2. (0:50)
 - 16.3. (0:54)
 17. 3 Aquarelle
 - 17.1. (0:45)
 - 17.2. (1:22)
 - 17.3. (0:29)
 18. Bilder (4:35)
 19. Andante (2:45)
 20. Souvenir de Kazimierz (3:18)
 21. Fantazja na altówkę, chór i orkiestrę (7:56)
- Łączny czas: 63 minuty 31 sekund.

Du Shu

W przedstawionym dziele artystycznym Pani Joanna Filuś-Olenkiewicz prezentuje wysoki poziom wykonawczy. Dysponuje szlachetną barwą dźwięku we wszystkich rejestrach i precyzją artykulacyjną. Walory dźwiękowe altówki eksponuje w odniesieniu do wymagań stylistycznych kompozycji Karola Borsuka. Płyta stanowi bardzo interesującą i spójną całość, a brzmienie violi jest tu pełne łagodnej szlachetności.

W kompozycjach na altówkę solo: *Kolding*, *Odesusa*, *Scherz I*, *Scherz II*, *Fantazja d-moll*, *Fantazja Piccola*, *Kazimierz*, *Wolke 7*, *Erinnerung*, *April* oraz *Preludium a canzona* Pani Joanna Filuś-Olenkiewicz prezentuje piękne, pełne nostalgii, niekiedy wręcz powłóczyście brzmienie violi. Szlachetna barwa w górnych rejestrach przeplata się z głębokimi tonami charakterystycznej dla altówki struny C. Na szczególne uznanie zasługuje między innymi wykonanie utworu *Wolke 7* - znakomite i nieskazitelne pod względem technicznym, intonacyjnym i interpretacyjnym.

W utworach: *Mosaik*, *Pastorello*, *Goethe auf Tegel*, *Ave Maria*, 3 *Miniatury* oraz 3 *Aquarelle*, *Bilder*, *Andante* i *Souvenir de Kazimierz* Karol Borsuk zestawia ze sobą flet i violę; altowiolistka z należytym wyczuciem podąża za barwą fletu; nasuwa się jednak refleksja, że niekiedy mogłaby pokusić się o więcej wyrazistości dynamicznej i lekkości, więcej zróżnicowanego kolorytu (np. w *Akwarelach* czy *Souvenir de Kazimierz*) czy bardziej ożywiony dialog (*Miniatury*).

Najbardziej rozbudowany skład wykonawczy pośród przedstawionych kompozycji prezentuje *Fantazja* na altówkę, chór i orkiestrę. W kompozycji tej Doktorantka znajduje świetny balans brzmieniowy pomiędzy fragmentami kadencyjnymi, wirtuozowskimi, a motywami, w których altówka niejako wyłania się spośród warstw całego aparatu wykonawczego. Brzmienie violi w całej *Fantazji* jest piękne i szlachetne, a charakter wypowiedzi wirtuozowski, szczególnie we fragmentach kadencyjnych, które w pełnej krasie ukazują warsztat instrumentalny oraz walory artystyczne gry Doktorantki.

Opis dzieła artystycznego stanowi dysertacja pod tytułem „Utwory na altówkę Karola Borsuka jako wkład w polską literaturę altówkową XXI wieku”, składająca się z następujących części:

Wstęp

Cel pracy i zakres badań

Geneza tematu i motywacje autorki

Misja artystyczna i naukowa rozprawy

Metodologia badań

Rozdział I Sylwetka Karola Borsuka: skrzypka, pedagoga, kompozytora i dyrygenta

Rozdział II Muzyka Karola Borsuka: poszukiwanie inspiracji, jej wpływ i rola we współczesnym świecie

Rozdział III Opis dzieła artystycznego

Rozdział IV Zakończenie

Bibliografia

Aneks

W początkowej części pracy doktorantka bardzo szczegółowo i przekonująco uzasadnia wybór obszaru swoich zainteresowań badawczych oraz cel i metody badań nad wskazanym materiałem.

Pracę napisano z godną podziwu dokładnością i rzetelnością; na uznanie zasługuje również konsekwencja i spójność drogi artystycznej Doktorantki; praca doktorska jest bowiem wynikiem kilkunastoletniego współdziałania artystki z kompozytorem Karolem Borsukiem.

Główna, analityczna część pracy ukazuje proces dogłębnego poznania kompozycji Karola Borsuka przez Doktorantkę; wielkim walorem pracy jest również ukazanie genezy powstawania poszczególnych utworów. Zarówno rys biograficzny jak i część analityczna dysertacji dowodzą, że praca Doktorantki nad wybranym obszarem badań została wykonana z wielką starannością, konsekwencją i świadomością własnych działań, ale też z artystycznej ciekawości i potrzeby ukazania kompozycji Karola Borsuka szerokiej zbiorowości odbiorców.

Na szczególną uwagę zasługuje bardzo wysoki poziom językowy dysertacji. Wzbogacają ją również aneks w postaci wypowiedzi znaczących twórców współczesnego europejskiego życia muzycznego o Karolu Borsuku.

Należy podkreślić, że zarówno dzieło artystyczne jak i praca doktorska stanowią swoisty zapis wieloletniej drogi artystycznej Doktorantki; do dzieła dołączono bardzo przychylne recenzje płytowe oraz wykaz koncertów i listę nagród, jakie otrzymała Pani Joanna Filuś-Olenkiewicz prezentując twórczość Karola Borsuka. Dodatkiem do pracy doktorskiej jest również wywiad, w którym Altowiolistka określa swoje artystyczne credo. Wszystko to stanowi bardzo spójną całość ukazującą, że Joanna Filuś-Olenkiewicz to z jednej strony artystka o zdefiniowanym kierunku działania, z drugiej-popularyzatorka i ambasadorka współczesnej literatury altówkowej.

Konkluzja

Praca doktorska Pani Joanny Filuś- Olenkiewicz niewątpliwie stanowi cenny wkład w budowanie obrazu współczesnej literatury altówkowej poprzez przybliżenie i popularyzację zarówno postaci Karola Borsuka, jak i jego kompozycji z altówką w roli głównej. Kompozycje te zdecydowanie zasługują na wyjście z cienia i odnalezienie swojego miejsca we współczesnym polskim życiu muzycznym. Stylistycznie czerpią one z tradycji, lecz wychodzą poza jej granice; jest to twórczość bardzo interesująca zarówno dla wykonawcy jak i słuchacza. Jak zauważa Autorka, twórczość Karola Borsuka jest w Polsce znana niewielkiej grupie odbiorców; recenzowane niniejszym dzieło artystyczne wraz z opisem stanowią więc bardzo cenne źródło inspiracji i informacji dla polskiego środowiska altowiolowego.

Wykonawstwo instrumentalne Doktorantki we wszystkich przedstawionych kompozycjach charakteryzuje się piękną barwą brzmienia, wysoką kulturą dźwięku pełnego melancholii i refleksji, precyzją artykulacyjną i przemyślanym frazowaniem.

W związku z tym stwierdzam, iż rozprawa doktorska spełnia warunki sformułowane w art. 187 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2024 r. poz. 1571 z późn. zm.).

Pracę niniejszym przyjmuję.

